ਦਤਾਰਾਮ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

(2018 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 227)

06 ਫਰਵਰੀ, 2018

[ਮਦਨ ਬੀ. ਲੋਕੁਰ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਗੁਪਤਾ, ਜੇਜੇ.]

ਜ਼ਮਾਨਤ:

ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਦੋਸ਼ੀ) ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 419, 420, 406 ਅਤੇ 506 ਆਈਪੀਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ। ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 - ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ-ਆਨ ਅਪੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ - ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਹੋਵੇ, ਮਨੁੱਖੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਆਚਰਣ/ਭਾਗੀਦਾਰੀ; ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਪਰਾਧੀ ਹੈ; ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ; ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਆਮ ਆਚਰਣ; ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਤੱਥ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਖਦਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਫਰਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਵੇਗਾ - ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਵੇਕ ਵਰਤਣ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ - ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973 - ਧਾਰਾ 436 ਵਿਆਖਿਆ; ਧਾਰਾ 436 ਏ - ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 - ਧਾਰਾ 419, 420, 406 ਅਤੇ 506 - ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਧਾਰਾ 138।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

1. ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਘਰ ਵਿੱਚ (ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੋਈ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੇ) ਰੱਖਣਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ।

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। [ਪੈਰਾ 2] [885-ਐਫ-ਜੀ]

2. ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਹ ਆਤਮ-ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਆਤਮ-ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਤਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਗੌੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਯਕੀਨਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲੁਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਲੁਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਏਗੀ। ਜੱਜ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਪਰਾਧੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਆਮ ਆਚਰਣ। ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਜਾਂ ਸਮਝੀ ਗਈ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਨੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 436 ਸੀਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸੀਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 436ਏ ਪਾ ਕੇ ਕੈਦ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਨਰਮ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 3-4] [885-ਐੱਚ; 886-ਏ-ਈ]

3. ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖੀ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਗਰੀਬ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੀੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਕਿ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋਣ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। [ਪੈਰਾ 3 ਅਤੇ 7] [886-ਏ-ਬੀ; 887-ਸੀ]
1382 ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਅਮਨੁੱਖੀ ਹਾਲਾਤ (2017) 10 ਐਸਸੀਸੀ 658 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫਰਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ। [ਪੈਰਾ 17] [889-ਸੀ-ਈ]

ਨਿਕੇਸ਼ ਤਾਰਾਚੰਦ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2017) 13 ਸਕੇਲ 609; ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 565: [1980] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 383; ਨਗੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ-ਸਮਰਾਟ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1924 ਕੈਲ 476; ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਹਚਿਨਸਨ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1931 ਸਾਰੇ 356 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ
(2017) 10 ਐਸਸੀਸੀ 658 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੈਰਾ 5
(2017) 13 ਸਕੇਲ 609 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੈਰਾ 6
[1980] 3 ਐਸਸੀਆਰ 383 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੈਰਾ 6
ਏਆਈਆਰ 1924 ਕੈਲ 476 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੈਰਾ 6
ਏਆਈਆਰ 1931 ਸਾਰੇ 356 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਰਾ 6
ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 227।

ਦਤਾਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

2017 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 18235 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ 21.09.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।
ਧਰਨੀਧਰ ਝਾਅ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਝਾਅ, ਰਮਨ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਡੀ.ਪੀ. ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਰਵੀ ਪੰਵਾਰ, ਅਨੁਵ੍ਰਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਲਕਾ ਸਿਨਹਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।
ਮਦਨ ਬੀ. ਲੋਕੁਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਉਲਟ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਘਟਦਾ। ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਘਰ ਵਿੱਚ (ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੋਈ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੇ) ਰੱਖਣਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

3. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਦੇਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਹ ਆਤਮ-ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਕੰਮ ਹੈ।

4. ਇੰਨਾ ਆਤਮ-ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਤਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਗੌੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਯਕੀਨਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਏਗੀ। ਜੱਜ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਪਰਾਧੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਆਮ ਆਚਰਣ। ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਜਾਂ ਸਮਝੀ ਗਈ ਗਰੀਬੀ ਵੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਨੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 436 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 436ਏ ਪਾ ਕੇ ਕੈਦ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਨਰਮ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

5. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਗਰੀਬ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੀੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ "ਇਨ ਰੀ-ਇਨਹਿਊਮਨ ਕੰਡੀਸ਼ਨਜ਼ ਇਨ 1382 ਪ੍ਰਿਜ਼ਨਜ਼" ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

6. ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਮੈਗਨਾ ਕਾਰਟਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਨਿਕੇਸ਼ ਤਾਰਚੰਦ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ[2] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹਾਲੀਆ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿੱਬੀਆ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ[3] ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਗੇਂਦਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ-ਸਮਰਾਟ[4] ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਹਚਿਨਸਨ[5] ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ, ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

7. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਨਿਰਵਿਘਨ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਕਿ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਣ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

8. ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

9. 13 ਜਨਵਰੀ, 2016 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਗੋਰਖਪੁਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਹਿਜਨਵਾ ਵਿਖੇ 2016 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫਆਈਆਰ) ਨੰਬਰ 16 ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ 37 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 419, 420, 406 ਅਤੇ 506 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 18 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (37 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ) ਪਰ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਚੈੱਕ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

10. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 21 ਜਨਵਰੀ, 2016 ਨੂੰ ਜਾਂ ਲਗਭਗ 2016 ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 206 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ।

11. ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, 15 ਅਗਸਤ, 2016 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 2017 ਦਾ ਕੇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 18, ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਅਪਰਾਧ ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਇਹ ਟਾਈਪਿੰਗ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ), ਪਰ ਜੋ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

12. ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਡਰੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ।

ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 7 ਫਰਵਰੀ, 2017 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। 11 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2017 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ, ਇਸ ਵਾਰ ਉਸਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਲਈ। ਜਿਵੇਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2017 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2017 ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ 21 ਸਤੰਬਰ, 2017 ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

14. 23 ਜਨਵਰੀ, 2018 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨੋਟਿਸ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ।

15. ਭਾਵੇਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, 29 ਜਨਵਰੀ, 2018 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਾਮਲਾ 2 ਫਰਵਰੀ, 2018 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

16. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਅਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਿਸ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

17. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਫਰਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ।

18. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

19. ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਾਮਲੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ।

20. ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ